

Ekonomiye Dair Öne Çıkan Düzenlemeler (21-27 Nisan 2022)¹

- 1. Türk lirası cinsinden ticari krediler zorunlu karşılığa tabi tutuldu.** 23 Nisan 2022 tarihli Resmi Gazete yayınlanan tebliğe göre, 1 Nisan 2022 tarihinden itibaren dörder haftalık dönemlerde kullanılan ticari kredilerin yüzde 10'u oranında zorunlu karşılık aynı sürelerde tesis edilecek. Ayrıca, 31 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla 31 Aralık 2021 tarihine göre kredi büyüme oranı yüzde 20'nin üzerinde olan bankaların, 31 Mart 2022 ve 31 Aralık 2021 tarihlerinde mevcut kredi bakiyeleri arasındaki farkın yüzde 20'si oranında zorunlu karşılığı 6 ay boyunca tesis etmesi gerekiyor. Karar kapsamında, bankalar ile finansman şirketlerinin; KOBİ tanımına giren işletmelere kullandığı krediler, esnaf kredileri, ihracat ve yatırım kredileri, tarımsal krediler, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ekindeki (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kurum ve kuruluşlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların müessese, bağlı ortaklık ve iştiraklerine kullanılan krediler, kurumsal kredi kartları ve mali kuruluşlara kullanılan krediler hariç olmak üzere TL cinsinden ticari nitelikteki nakdi kredileri zorunlu karşılığa tabi tutulduğu belirtildi.²

Konuyla ilgili Merkez Bankası'ndan yapılan açıklamada, Merkez Bankasının fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda finansal istikrarın desteklenmesi ve liralışmanın teşvik edilmesi kapsamında makro ihtiyati politika setini güçlendirerek zorunlu karşılık düzenlemesinde değişikliğe gidildiği belirtildi. Bankaların ve diğer mali kuruluşların bilanço içi veya bilanço dışı uygun görülen kalemlerine zorunlu karşılık getirmenin, Merkez Bankasının temel görevlerinden olduğu, bu çerçevede bilançoların yükümlülük tarafına uygulanmakta olan zorunlu karşılıkların yapılan düzenleme ile makro ihtiyati politika setini güçlendirmek amacıyla bilançoların varlık tarafına da uygulanmaya başlandığı not edildi.³

- 2. Yurda getirilen ihracat bedelinde 30 bin dolar olan terkin alt limiti 15 bin dolara düşürüldü.** Merkez Bankasının 16 Ocak 2020 tarihli İhracat Genelgesi'nin "terkin" başlıklı 28'inci maddesinin 1'inci fıkrasında yer alan 30.000 ABD Doları, Hazine ve Maliye Bakanlığının 21.04.2022 tarihli ve 1150193 sayılı yazısı üzerine Merkez Bankası tarafından 15.000 ABD Doları olarak değiştirildi. 22 Nisan 2022 tarihinde yayınlanan genelgenin yürürlük tarihi 25 Nisan 2022 olarak belirlendi.⁴
- 3. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye'de yerleşik vatandaşların kendi aralarında yaptıkları döviz sözleşmelerinde ödemenin TL ile yapılmasını zorunlu kılan mevzuat değişikliğine açıklık getirdi.** Bakanlıktan yapılan açıklamada, TL ödeme zorunluluğunun Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında yaptığı sözleşmeyi kapsadığı, yurt dışı yerleşiklerle yapılanlarda böyle zorunluluğu

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2022/17), Resmi Gazete, Sayı: 31818. (23 Nisan 2022). Erişim adresi:

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220423-10.htm>

³ TCMB Zorunlu Karşılıklara İlişkin Basın Duyurusu (2022-24). (23 Nisan 2022). Erişim adresi:

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Basin/2022/DUY2022-24>

⁴ TCMB İhracat Genelgesi. (22 Nisan 2022). Erişim adresi:

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/e90670f7-fc2e-453c-acd3-88098334b484/%C4%B0hracat+Genelgesi.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-e90670f7-fc2e-453c-acd3-88098334b484-o1g0gEo>

olmadığı belirtildi. Duyuruya göre, 19 Nisan'dan itibaren yapılan taşıt sözleşmelerinde ödeme döviz cinsinden yapılamayacak. Sermaye piyasası araçlarının döviz cinsinden oluşturulması ve ödenmesi yasak kapsamında olmayacak.⁵

4. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), asgari 1,5 milyar TL sermayeli ve Hayat Katılım Bankası A.Ş. unvanlı dijital katılım bankası kurulmasına izin verdi. Resmi Gazete'de yayımlanan BDDK kararında bankanın, Hayat Holding AŞ, Hayat Kimya AŞ, As Tüketim Malları AŞ, Kastamonu Entegre Ağaç Sanayi AŞ ve Limaş Liman İşletmeciliği AŞ'nin ortaklığında kurulduğu belirtildi.⁶

5. TURQUALITY programlarındaki destek unsurları dövizden Türk lirasına dönüştürüldü, lokanta ve kafeler kapsam dışı bırakıldı. Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Kararda yapılan değişikliğe göre, daha önce döviz cinsinden yapılan desteklerin artık TL olarak yapılması hükme bağlandı. İşbirliği kuruluşlarının alanında yer alan hizmet sektörlerinin yurt dışı pazarlarda tanıtımı amacıyla proje karşılığında tanıtım, reklam, pazarlama harcamalarına 1,2 milyon lira ile 6 milyon lira arasında destek verilecek. En yüksek destek 6 milyon lira ile TİM ve iştigal ettiği sektörü tek başına temsil eden birliklere verilecek ve destek oranı yüzde 80 olacak. Bunların dışında kalan birliklere projenin yüzde 80'i oranında 3 milyon lira, diğer işbirliği kuruluşlarına ise projenin yüzde 50'si oranında 1,2 milyon liraya kadar destek sağlanabilecek. Birden fazla birlik tarafından oluşturulan ve destek kapsamına alınan projeler, birlik başına 3 milyon lira destekten yararlanabilecek.

TURQUALITY kapsamında desteklenecek yurt dışı birimlerde de bu düzenlemeyle birlikte önemli bir değişiklik yapılarak, lokanta ve kafeler destek kapsamı dışında bırakıldı. Bu kategoride artık yurt dışında açılan; mağaza, ofis, depo ve ön tanı merkezleri desteklerden yararlanabilecek. Ancak önceki uygulama kapsamında destek için başvurmuş lokanta ve kafeler için 6 ay süreyle destek unsurlarından yararlanılabilecek. Program desteğinden yararlanmış bir şirketin çoğunluk hissesi satılırsa şirketin yeni sahibi iki ay içinde hedef pazarlarda markalaşmaya yönelik faaliyetlerini sürdüreceğini taahhüt eder. Bakanlığın aksi yöndeki tespiti veya taahhütnamenin süresi içinde verilmemesi halinde ise ilgili marka destek kapsamından çıkarılacak.⁷

6. Proje bazlı devlet teşviki sağlanacak yatırımlarda asgari sermaye kriteri 1 milyar TL'ye yükseltildi. Yatırımlara proje bazlı devlet yardımı verilmesine ilişkin kararda değişiklik yapan Cumhurbaşkanı kararı ile

- Yatırım projelerinin yatırımlara devlet yardımı verilmesine ilişkin karar kapsamında değerlendirmeye tabi tutulabilmesi için gereken asgari sabit yatırım tutarı 500 milyon liradan 1 milyar TL'ye yükseltildi.

⁵ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 2008-32/34 Sayılı Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair 2022-32/66 Sayılı Tebliğ'e İlişkin Duyuru. (21 Nisan 2022). Erişim adresi: <https://www.hmb.gov.tr/haberler/turk-parasi-kiymetini-koruma-hakkinda-32-sayili-karara-iliskin-2008-32-34-sayili-tebligde-degisiklik-yapilmasina-dair-2022-32-66-sayili-teblig-iliskin-duyuru>

⁶ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı (Karar Sayısı: 10165), Resmi Gazete, Sayı: 31817. (22 Nisan 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220422-23.pdf>

⁷ Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 5468), Resmi Gazete, Sayı: 31816. (21 Nisan 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220421-1.pdf>

tepav

- Öncelikli ürün listesindeki ürünlerin yatırım projelerinin Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı kapsamında değerlendirilerek karar kapsamındaki desteklerden yararlanabilmesi için 50 milyon TL ile 500 milyon TL yatırım tutarına sahip olması kriteri uygulamadan kaldırıldı.
- Karar kapsamındaki teşvik belgelerinin iptal edilmesi veya kısmi müeyyide uygulanması durumunda, yatırımcılara fazladan ödenen nitelikli personel, enerji ve hibe desteği tutarlarının gecikme zammı ve kanuni faiziyle geri alınmasına hükmedildi.
- Kararın teşvik belgelerine ilişkin düzenlemeleri 26 Kasım 2016 tarihinden geçerli olmak üzere 21 Nisan'da yürürlüğe girdi. Sermaye yeterliliğinin artırılmasına ilişkin maddesi ise 1 Temmuz'da yürürlüğe girecek.⁸

7. Hızlı kargo firmaları ve posta idaresinin, gümrük kanununa tabi eşyanın tüm gümrük işlemlerini yapmak ve sonuçlandırmak için gümrük kanunu kapsamında yetkilendirilmesine ilişkin esaslar belirlendi. Ticaret Bakanlığı'nın, Resmi Gazete'de yayımlanan posta ve hızlı kargo yoluyla taşınan eşyanın gümrük işlemlerine ilişkin tebliğe göre, bu kapsamda yetkilendirme için başvuracak operetörlerin; hava yolu ile hızlı kargo taşımacılığı için Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne hava kargo acentesi olarak, Kara yolu ile hızlı kargo taşımacılığı için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından uluslararası kara yolu taşımacılık belgesi ile yetkilendirilmiş olması gerekiyor. Bu şirketlerin, yetki kapsamı işlemlere ilişkin olarak, doğabilecek kamu alacağının garanti edilmesi amacıyla, yalnızca hava yolu veya yalnızca kara yolu ile hızlı kargo taşımacılığında yetki kullanılmak istenmesi durumunda 250 bin TL, her iki yetkinin birlikte kullanılmak istenmesi durumunda ise 500 bin TL tutarında teminat mektubu ibraz etmesi zorunlu olacak.⁹

⁸ Yatırımlara Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 5478), Resmi Gazete, Sayı: 31816. (21 Nisan 2022). Erişim adresi:

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220421-23.pdf>

⁹ Ticaret Bakanlığında: Posta Ve Hızlı Kargo Yoluyla Taşınan Eşyanın Gümrük İşlemlerine İlişkin Tebliğ (Seri No: 1), Resmi Gazete, Sayı: 31817. (22 Nisan 2022). Erişim adresi:

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220422-5.htm>